

ИНФОРМАЦИЯ ЗА МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ПЕНСИИТЕ ОТ 1 ОКТОМВРИ 2022 ГОДИНА

В преходните и заключителните разпоредби на Кодекса за социално осигуряване (ПЗР на КСО) е създадена нова разпоредба, с която е регламентирано преизчисляването на пенсиите за трудова дейност от 1 октомври 2022 г.

Съгласно разпоредбата на § 7з от ПЗР на КСО от 01.10.2022 г. се преизчисляват:

- Пенсиите, свързани с трудова дейност: пенсии за осигурителен стаж и възраст, пенсии за инвалидност поради общо заболяване, пенсии за инвалидност поради трудова злополука и професионална болест, а също пенсии за военна инвалидност и за гражданска инвалидност, ако размерът им, като по-благоприятен, е определен като за пенсия за трудова злополука и професионална болест (лични и наследствени), както и вдовишки добавки от такъв вид пенсии;
- Пенсиите, свързани с трудова дейност, размерите на които са изчислени въз основа на брутното трудово възнаграждение/осигурителния доход на лицата и имат определен индивидуален коефициент;
- Пенсиите, свързани с трудова дейност, отпуснати с начална дата до 31 декември 2021 г. включително.

На преизчисляване от 01.10.2022 г. не подлежат пенсиите за трудова дейност, отпуснати с начална дата след 31.12.2021 г., както и пенсиите, несвързани с трудова дейност (социални пенсии за старост, социални пенсии за инвалидност, персонални пенсии и др.).

Преизчисляването се извършва служебно от Националния осигурителен институт (НОИ), поради което не е необходимо пенсионерите да подават заявления.

Предвидено е преизчисляването на пенсиите за трудова дейност, считано от 01.10.2022 г., да се извърши, като най-напред се определи размер на пенсията, относим към годината на отпускането ѝ (базов размер), след което той се увеличава за всяка календарна година, следваща годината на отпускането ѝ, с проценти, съгласно установеното в новоприетата преходна разпоредба на Кодекса за социално осигуряване. Нормата въвежда изключение за пенсиите, отпуснати с начална дата до 31.12.2007 г., вкл., като за тях се определя размер, относим към 2008 г., който се осъвременява с установените проценти за всяка календарна година след 2007 г. Пенсиите се преизчисляват при съответното прилагане на разпоредбите на КСО, отнасящи се до определяне на размерите на различните по вид пенсии за трудова дейност.

I. Определянето на базовия размер на пенсията за целите на преизчисляването се извършва въз основа на:

1. Средномесечния осигурителен доход за страната, с който е отпусната пенсията. За пенсиите, отпуснати с начална дата до 31.12.2007 г., вкл., се взема предвид средномесечният осигурителен доход за страната за 2007 г. – 398,17 лв.;

2. Индивидуалния коефициент на лицето към 30 септември 2022 г.;

3. Продължителността на осигурителния стаж на лицето, зачетен към 30 септември 2022 г., умножена със съответния процент за годините и за месеците осигурителен стаж, който е определен съобразно действащото законодателство към датата на отпускане на пенсията. Последното означава, че процентът, който се следва за всяка година осигурителен стаж и съответната пропорционална част от този процент за месеците осигурителен стаж, е същият, който е участвал във формулата за определяне на размера на пенсията при нейното първоначално отпускане.

Стойностите на процента за зачетените години осигурителен стаж, в зависимост от датата на отпускане на пенсията, са посочени в Таблица 1.

Таблица 1

<i>Начална дата на пенсията</i>	<i>Процент за осигурителния стаж</i>
до 31.03.2009 г. вкл.	1 на сто
от 01.04.2009 г. до 31.12.2016 г. вкл.	1,1 на сто
от 01.01.2017 г. до 31.12.2017 г. вкл.	1,126 на сто
от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г. вкл.	1,169 на сто
от 01.01.2019 г. до 24.12.2021 г. вкл.	1,2 на сто
от 25.12.2021 г. до 31.12.2021 г. вкл.	1,35 на сто за всяка година ОС без превръщане и 1,2 на сто за ОС, представляващ разлика между общия ОС, зачетен на лицето, и стажа без превръщане

Пропорционалните части от процентите, посочени в Таблица 1, отнасящи се за месеците осигурителен стаж, са определени в Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж.

За всяка година действителен, календарен осигурителен стаж, положен след 31.12.2006 г., от лица, които са придобили право на основната пенсия за осигурителен стаж и възраст, но са продължили да работят след датата на придобиване на правото, без да им е отпусната пенсия, а след 01.01.2018 г. – без да им е отпусната лична пенсия (така нареченото „отложено пенсиониране“), също се прилага процент, какъвто е участвал във формулата за изчисляване на размера на пенсията при нейното първоначално отпускане, а именно:

Таблица 2

<i>Период, в който е положен осигурителен стаж като отложено пенсиониране</i>	<i>Процент за осигурителния стаж за отложено пенсиониране</i>
от 01.01.2007 г. до 31.12.2007 г. вкл.	1,5 на сто
от 01.01.2008 г. до 31.12.2011 г. вкл.	3 на сто
от 01.01.2012 г. до 31.12.2021 г. вкл.	4 на сто

Пропорционалните части от процентите, посочени в Таблица 2, отнасящи се за месеците осигурителен стаж, са определени в Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж.

При определянето на размера на пенсиите за **инвалидност поради трудова злополука и професионална болест** за целите на преизчисляването от 01.10.2022 г., се вземат предвид коефициентите по чл. 79 от КСО, **определени в действащото законодателство към датата на отпускане на пенсията**. За определяне на този коефициент за конкретния пенсионер се взема предвид процентът на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане (НТР/ВСУ), който му е определен в експертното решение на ТЕЛК/НЕЛК със срок на действие към 01.10.2022 г., съобразно действащата към момента нормативна уредба.

Коефициентите по чл. 79 от КСО, определени в действащото законодателство през годините, са посочени в Таблица 3.

Таблица 3

<i>Начална дата на пенсията</i>	<i>НТР/ВСУ</i>	<i>Коефициент по чл. 79 от КСО</i>
до 31.12.2016 г. вкл.	над 90 на сто	0,40
	от 71 до 90 на сто	0,35
	от 50 до 70,99 на сто	0,30

от 01.01.2017 г. до 31.12.2017 г.	над 90 на сто	0,4096
	от 71 до 90 на сто	0,3584
	от 50 до 70,99 на сто	0,3072
от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г.	над 90 на сто	0,4252
	от 71 до 90 на сто	0,3720
	от 50 до 70,99 на сто	0,3189
от 01.01.2019 г. до 24.12.2021 г. вкл.	над 90 на сто	0,4494
	от 71 до 90 на сто	0,3932
	от 50 до 70,99 на сто	0,3371
от 25.12.2021 г. до 31.12.2021 г. вкл.	над 90 на сто	0,5056
	от 71 до 90 на сто	0,4424
	от 50 до 70,99 на сто	0,3792

От 01.01.2000 г. пенсиите, отпуснати по отменения Закон за пенсиите и други отменени закони, се приравняват на пенсии от същия вид по КСО. Предвид посоченото, следващият се процент за осигурителен стаж и следващият се коефициент по чл. 79 от КСО за пенсиите, отпуснати преди 2000 г., е този, който е участвал във формулата за определяне на размера на пенсията от 01.01.2000 г.

II. Въз основа на посочените параметри, за целите на преизчисляването на пенсиите се определя условен, базов размер на съответния вид пенсия за трудова дейност, след което той се увеличава за всяка календарна година, следваща годината на отпускане на пенсията, с процент, който е равен на по-високия от: процента на нарастване на средномесечния осигурителен доход за страната (СОД) или процента на нарастване на хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ) през предходната календарна година. За пенсиите, отпуснати с начална дата до 31.12.2007 г. включително, размерът се увеличава с процентите за всяка календарна година след тази дата.

Процентите, с които се умножава определения базов размер на пенсията, са посочени в Таблица 4.

Таблица 4

<i>Година</i>	<i>Процент за календарната година</i>	<i>Вид на показателя</i>
2008	25,7	СОД
2009	10,8	СОД
2010	3,0	ХИПЦ
2011	4,2	СОД
2012	4,0	СОД
2013	5,0	СОД
2014	5,3	СОД
2015	6,3	СОД
2016	6,0	СОД
2017	6,7	СОД
2018	8,3	СОД

2019	10,9	СОД
2020	8,4	СОД
2021	9,3	СОД

III. Когато преизчисленият размер на пенсията по описания по-горе начин и размерът ѝ към 30 септември 2022 г. не са равни, пенсията се определя в по-високия размер.

IV. За преизчисляването на всяка трудова пенсия и добавка от 01.10.2022 г. ще бъде постановено разпореждане от пенсионния орган на НОИ, което изплаща пенсията. В разпореждането се посочват*:

- изходните данни, въз основа на които се изчислява базовия размер на пенсията, съобразно нормативните изисквания;

На основание § 7з от ПЗР на КСО

РАЗПОРЕЖДАНЕ:

Преизчислявам от 01.10.2022 г.

на XXXX XXXX XXXXX ЕГН – XXXXXXXXXXXX

I. личната ПЕНСИЯ ЗА ОСИГУРИТЕЛЕН СТАЖ И ВЪЗРАСТ по чл. 68а, ал. 1 КСО

Дата на отпускане на пенсията – 29.08.2016 г.

Осигурителен стаж от трета категория труд.....46 г., 06 м., 11 д.

Индивидуален коефициент – 1,195

Средномесечен осигурителен доход за страната за 08.2015 – 07.2016 г.....752,22 лв.

Доход за изчисляване размера на пенсията – 752,22 лв. * 1,195.....898,90 лв.

Процент за годишните и месечите осигурителен стаж, определен съобразно действащото законодателство към датата на отпускане на пенсията – 1,1 %

- начина на изчисляване на базовия размер на пенсията;

Средномесечен осигурителен доход за страната за 08.2015 – 07.2016 г.....752,22 лв.

Доход за изчисляване размера на пенсията – 752,22 лв. * 1,195.....898,90 лв.

Процент за годишните и месечите осигурителен стаж, определен съобразно действащото законодателство към датата на отпускане на пенсията – 1,1 %

Проценти за осигурителния стаж за определяне размера на пенсията, съгласно §7з, ал. 1, т. 1, изр. първо от ПЗР на КСО, както следва:

46 г. 6 м. * 1,1 % = 50,6 + 0,55 = 51,15 %

Размер на пенсията, определен съгласно §7з, ал. 1, т. 1 от ПЗР на КСО

51,15 % от 898,90 лв.459,79лв.

- процентите, с които базовият размер на пенсията се увеличава за всяка календарна година, следваща годината на отпускане на пенсията (съответно – след 2007 г.);

за 2017 г. – 459,79 лв. * 1,06 (6 % за 2016 г.).....	487,38 лв.
за 2018 г. – 487,38 лв. * 1,067 (6,7 % за 2017 г.).....	520,03 лв.
за 2019 г. – 520,03 лв. * 1,083 (8,3 % за 2018 г.).....	563,19 лв.
за 2020 г. – 563,19 лв. * 1,109 % (10,9 % за 2019 г.).....	624,58 лв.
за 2021 г. – 624,58 лв. * 1,084 (8,4 % за 2020 г.).....	677,04 лв.
за 2022 г. – 677,04 лв. * 1,093 (9,3 % за 2021 г.).....	740,00 лв.

- сравняването на преизчисления към 01.10.2022 г. размер на пенсията с размера ѝ към 30.09.2022 г. и определянето на по-високия от тях.

Намаление съгласно чл. 70, ал. 14 КСО по 0,4 на сто за 12 месеца до навършване на изискуемата възраст – 4,80 % от 740,00	35,52 лв.
Размер на пенсията (с намаление).....	704,48 лв.
Съгласно § 7з, ал. 2 от ПЗР на КСО полученият размер се сравнява с размера пенсията към 30.09.2022 г.:	
Размер на пенсията към 30.09.2022 г. (с намаление).....	731,07 лв.
ОПРЕДЕЛЯМ размера на пенсията от 01.10.2022 г. в <u>по-високия</u> от <u>двата</u> размера.....	731,07 лв.

* Примерите са за пенсия, отпусната при условията на предсрочно пенсиониране – до една година преди навършване на общата пенсионна възраст, поради което размерът ѝ се намалява с 0,4 на сто за всеки недостигащ месец, вкл. непълн, до навършване на нормативно изискуемата пенсионна възраст за лицето.

Разпорежданията с преизчислените размери на пенсиите и добавките към тях ще бъдат връчвани при поискване от страна на лицата в приемните на териториалните подразделения на НОИ и на дирекция „Европейски регламенти и международни договори“ към Централно управление на НОИ. Връчването може да се извършва и чрез лицензиран пощенски оператор с препоръчано писмо с обратна разписка или чрез Системата за сигурно електронно връчване на Министерство на електронното управление, съобразно заявеното от лицето.

V. Основната цел на преизчисляването на трудовите пенсии, което предстои от 01.10.2022 г., е да се компенсира „изоставането“ на най-отдавна отпуснатите пенсии. Въпреки че ще бъдат преизчислени всички трудови пенсии, отпуснати с начална дата до 31 декември 2021 г. включително, не всички пенсионери ще получат реално увеличение на получавания от тях пенсионен доход. Очаква се малко над 700 000 пенсионери (или около едно трета от общия им брой) да получат по-висок доход от пенсия от 1 октомври 2022 г. На преизчисляване подлежи действителният размер на пенсията, което означава, че когато той е под минималния размер за съответния вид, дори и след преизчисляването и увеличението му, може да не надхвърли гарантирания от държавата минимум. Към месец септември 2022 г. пенсиите за трудова дейност, приравнени на минимален размер, са 44,8 на сто от общия брой на трудовите пенсии и 43,4 на сто от всички пенсии. След преизчисляването средната пенсия ще доближи 725 лв. и ще нарасне с малко повече от 8,5 на сто спрямо септември 2022 г.